

Andrzej Kozłowski

Oddziały założone w latach 1960-1961

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 53/3, 348-350

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

łałością, znacznie powinno tę liczbę powiększyć. Sprzyja tym nadziejom powołanie dwóch instytucji o charakterze humanistyczno-polonistycznym. W styczniu 1960 powstał w Cieszynie Oddział Zabytkowy Biblioteki Śląskiej w Katowicach, liczący przeszło 50 000 tomów — zbiór cieszyński jest więc bazą badań historyczno-literackich. W roku akademickim 1960/1961 otwarto w Cieszynie Studium Nauczycielskie z kierunkami polonistycznym i historycznym. Dla rozwinięcia różnorodnej, głównie wykładowej i badawczej działalności Oddziału Towarzystwa Literackiego są to momenty niewątpliwie korzystne. Specyficzne położenie Cieszyna i bogate tradycje oświatowo-kulturalne regionu cieszyńskiego stwarzają możliwości szerszego oddziaływania.

W ciągu 2 lat istnienia Oddziału udało się zorganizować zaledwie kilka — ze względu na początkowe trudności organizacyjne, brak doświadczenia i pewien kryzys personalny w Zarządzie — wykładów. Trzeba jednak podkreślić rozwój akcji odczytowej o tematyce literackiej i historycznoliterackiej, dotyczącej zjawisk w literaturze śląskiej; akcji prowadzonej w różnych kręgach, środowiskach i miejscowościach Cieszyńskiego w stopniu nie spotykanym przed powstaniem Oddziału. Prelegentami byli członkowie Oddziału, którzy czuli się moralnie zobowiązani do wprowadzania w czyn idei Towarzystwa. Wielkie znaczenie mają odczyty wygłaszane w środowiskach wiejskich i polonijnych w czeskiej części Śląska Cieszyńskiego, niezależnie od tego, czy organizatorem jest Oddział Towarzystwa Literackiego, czy też inna cieszyńska placówka oświatowo-kulturalna. Członkowie Oddziału chętnie uczestniczyli w tej akcji, z całym zrozumieniem jej ważności.

Jubileusz 75-lecia istnienia Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza przyczyni się niewątpliwie do poszerzenia działalności Oddziału w Cieszynie.

Franciszek Zahradnik

ODDZIAŁY ZAŁOŻONE W LATACH 1960—1961

W przededniu niemal zbliżającego się jubileuszu 75-lecia istnienia Towarzystwa, na dalekiej, południowo-wschodniej rubieży Polski, w historycznym Przemysłu, powstał nowy Oddział Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, podwyższając ogólną liczbę istniejących wówczas placówek do 20 Oddziałów. Powyższy fakt zaświadczył o prężności i popularności wiekowego jubilat. Asumpt do stwierdzenia żywotności najstarszego towarzystwa naukowego w Polsce i jego rozwoju dadzą już pierwsze miesiące 1961 roku — a więc jubileuszowego, 75 roku istnienia — w którym liczba 20 Oddziałów wzrosła w okresie tylko dwóch tygodni kwietnia do 24 placówek. Kolejnymi miastami, w których utworzono nowe Oddziały, były: Bydgoszcz, Grudziądz, Inowrocław i Zielona Góra. Powstanie Oddziałów w trzech pierwszych miastach to zasługa przede wszystkim prezesa toruńskiej placówki, prof. Bronisława Nadolskiego.

ODDZIAŁ PRZEMYSKI. Najstarsza z wymienionych placówek Towarzystwa powstała 9 XI 1960. W tym dniu odbyło się zebranie organizacyjne polonistów Przemysła, podczas którego powołano do życia nowy Oddział i wybrano Zarząd: dr J. Fedyk (przewodniczący), mgr I. Roźniatowska (zastępca przewodniczącego), dr S. Kratochwilowa (sekretarz), mgr Z. Kotkowska (skarbnik); prof. S. Jurek, M. Kropińska (członkowie Zarządu).

Dzięki ogromnej inicjatywie, energii i doświadczeniu członków Zarządu Oddziału placówka przemyska szczytów się mogła — w kilka zaledwie miesięcy po założeniu — zorganizowaniem wspaniałej dwudniowej sesji naukowej (24—25 VI

1961), której tematyka dotyczyła wkładu literatury polskiej do dorobku kulturalnego i literackiego świata. Prelegentami byli najwybitniejsi historycy literatury w Polsce: Roman Pollak, Zdzisław Libera, Julian Krzyżanowski. Kazimierz Wyka, a udział w sesji wzięli przedstawiciele wszystkich Oddziałów Towarzystwa w Polsce. Impreza, przygotowana w związku z obchodami 1000-lecia miasta, miała wyjątkowo uroczysty charakter, a nowej placówce Towarzystwa przysporzyła splendoru i popularności.

Oddział Przemyski organizuje regularne posiedzenia naukowe z udziałem prelegentów z całej Polski, a także miejscowych.

ODDZIAŁ BYDGOSKI. Zebranie inauguracyjne Oddziału odbyło się 18 IV 1961, z udziałem prezesa Toruńskiego Oddziału Towarzystwa — prof. B. Nadolskiego, który wygłosił prelekcję *O Towarzystwie Literackim im. Adama Mickiewicza w 75-lecie jego istnienia*. Obecni na zebraniu poloniści Bydgoszczy wybrali Zarząd Oddziału: dr J. Piechocki (przewodniczący), mgr S. Gwiazdowski (zastępca przewodniczącego), mgr E. Kotarski (sekretarz), mgr D. Olszewska (skarbnik).

Oddział stanowi żywą placówkę, regularnie organizuje ciekawe imprezy naukowe. Zarząd obrał przy tym indywidualne metody pracy, przygotowując odczyty zupełnie samodzielnie, zapraszając z atrakcyjnymi tematami prelegentów nie będących z reguły prelegentami Zarządu Głównego.

ODDZIAŁ ZIELONOGÓRSKI. Na zebraniu organizacyjnym 22 IV 1961 deklarację członków Towarzystwa podpisało 37 osób. Zebraniu przewodniczył kierownik Okręgowego Ośrodka Metodycznego w Zielonej Górze — mgr S. Kania, który też podczas przeprowadzonych wyborów Zarządu Oddziału został jego przewodniczącym. W skład Zarządu weszli: A. Czarkowski, K. Pulsakowski, S. Dzieran.

Z satysfakcją przyznać musimy, iż młody ośrodek Towarzystwa — jak to wynika z dotychczasowych osiągnięć w pierwszym półroczu br. — należy do najlepiej pracujących obecnie Oddziałów. Ambitny, energicznie kierowany przez młody Zarząd, Oddział Zielonogórski zorganizował 10—11 III 1962 najpoważniejszą w okresie swej działalności imprezę naukową, dorównującą — stwierdzić to należy — Zjazdowi Towarzystwa, i to tak pod względem naukowym, jak i organizacyjnym. Tematyka naukowa dotyczyła literatury polskiej okresu powojennego, przygotowana została dla uczczenia XX-lecia PPR. W sesji udział wzięli: Janina Kulczycka-Saloni, która wygłosiła prelekcję *PPR i jej bojownicy w literaturze polskiej*; Ludwik Rajewski, *O literaturze obozowej*; Wojciech Sulewski, *Lewica w świetle publicystyki podziemnej*. Na sesję przybył również poeta Stanisław Ryszard Dobrowolski, który wygłosił odczyt *Satyra konspiracyjna* i wziął udział w spotkaniu z czytelnikami. W imprezie tej uczestniczyli nauczyciele-poloniści z całego województwa, przedstawiciele Ośrodków Metodycznych Języka Polskiego oraz społeczeństwo stolicy Ziemi Lubuskiej. Dzięki ogromnej inicjatywie Zarządu Oddziału należy i w przyszłości liczyć się z dużymi osiągnięciami zielonogórskiej placówki Towarzystwa.

ODDZIAŁ GRUDZIĄDZKI. Po założeniu Oddziału w Bydgoszczy, z inicjatywy prof. B. Nadolskiego powstał w kilka dni później Oddział w Grudziądzu. Zebranie organizacyjne, w którym uczestniczyło 24 kandydatów na członków Towarzystwa, odbyło się 23 IV 1961. Prof. Nadolski przedstawił zebrany 75-letnie dzieje naszego stowarzyszenia, po czym wybrano Zarząd Oddziału: mgr J. Koniczny (przewodniczący), T. Morawski (zastępca przewodniczącego), K. Głowczewski (sekretarz), mgr A. Poznański (skarbnik); K. Skolimowski, A. Wellman, I. Szostek, J. Fabiszewski (członkowie Zarządu).

Nowy Oddział postawił sobie od pierwszych dni poważne i atrakcyjne zamierzenia, które — możemy to stwierdzić po roku istnienia — nabierają konkretnych rumieńców w toku bezpośredniej realizacji. Jednym z największych osiągnięć nowego Oddziału było przygotowanie sesji naukowej poświęconej Kraszewskiemu w związku z obchodami 150 rocznicy urodzin wielkiego powieściopisarza. Prelegentami byli wykładowcy Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie: Wincenty Danek, *Stan i potrzeby badań nad życiem i twórczością J. I. Kraszewskiego*; Stanisław Burkot, *Głos J. I. Kraszewskiego w sporze o powieść XIX w.*; J. Jarowiecki, *Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego*. Sesja była imprezą udaną, a jej organizacja została wysoko oceniona przez uczestniczących w niej prelegentów.

ODDZIAŁ INOWROCLAWSKI. Założony został 27 IV 1961. W zebraniu organizacyjnym, podobnie jak w Bydgoszczy i Grudziądzu, uczestniczył prezes Oddziału Toruńskiego Towarzystwa, prof. B. Nadolski, który powtórzył prelekcję o 75-letnich dziejach Towarzystwa. Do Zarządu Oddziału weszli: I. Domański (przewodniczący), H. Kurczab (zastępca przewodniczącego), L. Dombek (sekretarz), A. Kłóś (skarbnik), J. Szymańska (członek Zarządu).

Andrzej Kozłowski